

11. 6. 2002

ID: 17292

Lhůta k plnění

Lhůta plnění - stanovená rozsudkem soudu prvního stupně - plyne dlužníkovi i v průběhu odvolacího řízení, je-li odvolání později vzato zpět. V takovém případě se marným uplynutím lhůty k plnění odvolatel ocitne v prodlení, ačkoliv odvolání ještě nebylo vzato zpět.

Lhůta plnění - stanovená rozsudkem soudu prvního stupně - plyne dlužníkovi i v průběhu odvolacího řízení, je-li odvolání později vzato zpět. V takovém případě se marným uplynutím lhůty k plnění odvolatel ocitne v prodlení, ačkoliv odvolání ještě nebylo vzato zpět.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 6/2002, ze dne 30.4.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně M. Š., zastoupené advokátem, proti žalovanému V. Š., zastoupenému advokátem, o zaplacení 46 980 Kč, vedené u Okresního soudu v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 2 C 79/2001, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. srpna 2001, č.j. 22 Co 1623/2001-43, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala, aby žalovanému byla stanovena povinnost zaplatit jí 46 980 Kč. Uváděla, že žalobce nezaplatil včas částku, která jí byla přiznána soudním rozhodnutím, dostal se tak do prodlení s plněním peněžitého závazku a jí vznikl nárok na úroky z prodlení.

Okresní soud v Jindřichově Hradci rozsudkem ze dne 31. 5. 2001, č.j. 2 C 79/2001-25, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 46 980 Kč a nahradit jí náklady řízení částkou 13 655 Kč, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku. Vycházel ze zjištění, že proti rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 16. 10. 1998, č.j. 2 C 936/95-132, jímž bylo žalovanému mimo jiné uloženo zaplatit žalobkyni 411 897,50 Kč do šedesáti dnů od právní moci rozsudku a nahradit jí náklady řízení částkou 38 580 Kč k rukám jejího zástupce do tří dnů od právní moci rozsudku, podal žalovaný odvolání, které posléze dne 10. 8. 1999 vzal zpět, takže Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 10. 8. 1999, č.j. 8 Co 117/99-182, jež nabylo právní moci dne 9. 9. 1999, odvolací řízení zastavil. Povinnosti, stanovené mu v nalézacím řízení splnil žalovaný tak, že poštovními poukázkami zaslal žalobkyni dne 8. 10. 1999 částku 211 897,50 Kč a dne 14. 10. 1999 částku 200 000 Kč; náklady řízení v částce 53 561,50 Kč zaplatil k rukám zástupce žalobkyně dne 14. 9. 1999. S přihlédnutím k § 222 o. s. ř. nabyl rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 16. 10. 1999, č.j. 2 C 936/95-132, právní moci 15. 12. 1998, neboť vezme-li odvolatel odvolání zpět, nastane právní moc napadeného rozhodnutí, jako kdyby k podání odvolání nedošlo. Soud prvního stupně dovodil, že běží-li lhůta k plnění stanovená v soudním rozhodnutí od jeho právní moci, měl žalovaný

plnit žalované částku 411 897,50 Kč do 13. 2. 1999 a náklady řízení ve výši 38 580 Kč do 18. 12. 1998. Ohledně částky 411 897,50 Kč tak byl žalovaný v prodlení od 14. 2. 1999 do 7. 10. 1999 (236 dní), ohledně částky 200 000 Kč od 8. 10. 1999 do 13. 10. 1999 (6 dní) a ohledně částky 38 580 Kč od 19. 12. 1998 do 13. 10. 1999 (269 dní). Činí-li dvojnásobek diskontní sazby stanovené ČNB, od něhož je odvozena výše úroků z prodlení, ke dni 14. 2. 1999 15 % a ke dni 19. 2. 1998 23 %, čítá úrok z prodlení z částky 411 897,50 Kč 39 948 Kč, z částky 200 000 Kč 493 Kč a z částky 38 580 Kč 6 539 Kč, celkem tedy 46 980 Kč. Námitku žalovaného, že požadavek žalobkyně je v rozporu s dobrými mravy, neshledal soud prvního stupně důvodnou.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 30. 8. 2001, č.j. 22 Co 1623/2001-43, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů odvolacího řízení k rukám zástupce žalobkyně 12 027 Kč. Skutkové i právní závěry soudu prvního stupně shledal odvolací soud správnými. Odvolací námitky žalovaného odmítl s konstatováním, že v posuzované věci splynuly v jeden okamžik jak hmotně právní lhůta splatnosti pohledávky určená rozsudkem, tak lhůta procesní, jejímž uplynutím jsou splněny formální zákonné podmínky pro nařízení výkonu rozhodnutí. V prodlení se žalovaný ocitl v okamžiku marného uplynutí lhůty k plnění, kterýmžto okamžikem vzniklo žalobkyni zároveň oprávnění domáhat se výkonu rozhodnutí. Pro vznik prodlení je bezvýznamné, zda bylo v daném okamžiku možné na uvedený rozsudek vyznačit, že nabyl právní moci „a kdy se tedy stal tento rozsudek z procesního hlediska chápáno vykonatelným.“

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ a odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů – dále jen „o. s. ř.“. Za zásadní považuje právní otázku „zda v situaci, kdy je podáno odvolání a je řádně pokračováno v odvolacím řízení, plyne lhůta plnění dlužníka, resp. jeho prodlení, je-li následně odvolání vzato zpět“, neboť tato otázka nebyla dovolacím soudem dosud řešena. Žalovaný vytyká odvolacímu soudu, že jeho rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Je přesvědčen, že závěr o počátku prodlení vede k nepřijatelné retroaktivitě, neboť do okamžiku zpětvzetí odvolání „nemohl být a ani nebyl rozsudek soudu prvního stupně vykonatelný a věřitel tedy nemohl dlužníka o splnění dluhu požádat.“ Počátek běhu lhůty k plnění spojuje žalovaný s okamžikem vykonatelnosti rozhodnutí a z ustanovení § 122 občanského zákoníku dovozuje, že „lhůta plnění počala běžet dnem, kdy mohlo být právo vykonáno poprvé, tj. až dnem následujícím po účinném zpětvzetí odvolání.“; dříve totiž nebylo možné vyznačit právní moc rozsudku a přistoupit k jeho výkonu. „Účinným zpětvzetím odvolání žalovaným byla toliko naplněna zákonná fikce ohledně právní moci rozhodnutí (§ 222 odst. 1 o. s. ř.), nikoli tedy i vykonatelnosti tohoto rozhodnutí,“ která nastala až následujícího dne po zpětvzetí odvolání. Dále dovolatel namítá, že odvolací soud svým právním závěrem činí nedůvodně rozdíl mezi pozicí odvolatele, jenž vezme odvolání zpět, a odvolatele, který vyčká skončení odvolacího řízení vydáním rozhodnutí odvolacího soudu. Připomíná, že coby odvolatel neměl možnost ovlivnit dobu, po kterou byl v průběhu odvolacího řízení se splněním dluhu v prodlení, přičemž podáním odvolání a jeho vzetím zpět pouze využil svá zákonná oprávnění. Apeluje na to, aby dovolací soud přezkoumal věc „i z pohledu, zda nejde o požadavek pomíjející zajišťovací, sankční a kompenzační charakter institutu prodlení, či zda by byl dokonce zneužíván k poškození dlužníka, kdy by bylo možné takovému požadavku ochranu odeprít.“ Protože žalobkyně pojmá svůj požadavek na úroky z prodlení jako postih za údajně nedůvodné odvolání, je tento její požadavek v rozporu s dobrými mravy. Z uvedených důvodů navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně zpochybňuje přípustnost dovolání žalovaného v přesvědčení, že v posuzované věci nebyla

řešena otázka mající zásadní právní význam. Pokud jde o právní posouzení věci, dovolatelem provedená interpretace ustanovení § 222 o. s. ř. je podle ní v rozporu s jazykovým a logickým výkladem daného ustanovení a nepřipustně zužuje jeho dopad nad rámec úmyslu zákonodárce. Dovolatel podle jejího názoru rovněž nesprávně směřuje otázku, kdy nastalo prodlení s plněním, s otázkou faktické možnosti rozsudek vykonat, neboť prodlení a vykonatelnost nastávají v jiný časový okamžik. Je tak irelevantní jeho připomínka, že podle závěru odvolacího soudu by prodlení nastalo dříve než faktická možnost vyznačení vykonatelnosti rozsudku. Správným neshledává žalobkyně ani názor dovolatele dovozující, že požadavek na úroky z prodlení je v dané věci v rozporu s dobrými mravy.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) se po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu legitimovaným subjektem (žalovaným) řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), zabýval nejdříve otázkou přípustnosti dovolání.

Podle § 236 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Směřuje-li dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně (jak tomu bylo i v posuzované věci), připouští zákon dovolání toliko v případě, dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (srov. § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

V projednávané věci bylo z hlediska posouzení oprávněnosti nároku žalobkyně rozhodující určit, zda žalovaný byl s plněním dluhu v prodlení, případně od kdy, což předpokládá prejudiciálně vyřešit otázku, zda lhůta k plnění stanovená rozsudkem soudu prvního stupně plyne i v průběhu odvolacího řízení, které skončilo zastavením po účinném zpětvzetí odvolání. Výklad této právní otázky se dosud v praxi vyšších soudů neustálil. Vzhledem k tomu, že posouzení této otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci rozhodující, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolání žalovaného proti tomuto rozsudku tedy je podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. přípustné.

Po projednání věci ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Především je namístě konstatovat, že v době vzniku pro posouzení věci rozhodných skutečností platil zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31.12.1999 (tj. ve znění zákonů č. [36/1967](#) Sb., 158/1969 Sb., 49/1973 Sb., 20/1975 Sb., 133/1982 Sb., 180/1990 Sb., 328/1991 Sb., 519/1991 Sb., 263/1992 Sb., 24/1993 Sb., 171/1993 Sb., 283/1993 Sb., 117/1994 Sb., 152/1994 Sb., 216/1994 Sb., 84/1995 Sb., 118/1995 Sb., 238/1995 Sb., 118/1995 Sb., 160/1995 Sb., 238/1995 Sb., 247/1995 Sb., 31/1996 Sb., 142/1996 Sb., 269/1996 Sb., 202/1997 Sb., 227/1997 Sb., 15/1998 Sb., 91/1998 Sb. a 165/1998 Sb.) a zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 3.

2000 (tj. ve znění zákonů č. [58/1969](#) Sb., 146/1971 Sb., 131/1982 Sb., 131/1982 Sb., 94/1988 Sb., 188/1988 Sb., 87/1990 Sb., 105/1990 Sb., 116/1990 Sb., 87/1991 Sb., 509/1991 Sb., 264/1992 Sb., 267/1994 Sb., 104/1995, 118/1995 Sb., 94/1996 Sb., 89/1996 Sb., 227/1997 Sb., 91/1998 Sb. a 165/1998 Sb. – dále jen „ObčZ“); ustanovení uvedených zákonů, která jsou z hlediska právního posouzení dané věci významná, však podstatných změn oproti zněním současně platným nedoznala.

Účastník může napadnout rozhodnutí soudu prvního stupně (a nyní i rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni) odvoláním, pokud to zákon nevyklučuje (k tomu srov. § 201 o. s. ř.). Je-li oprávněnou osobou včas podáno odvolání, nenabývá rozhodnutí právní moci, dokud o odvolání pravomocně nerozhodl odvolací soud (srov. § 206 odst. 1 o. s. ř.). Až do rozhodnutí o odvolání je možno vzít je zpět a odvolací soud řízení zastaví (srov. § 207 odst. 2 věta první o. s. ř.). Jestliže je odvolání vzato zpět, právní moc napadeného rozhodnutí nastává, jako kdyby k podání odvolání nedošlo (srov. § 222 odst. 1 o. s. ř.).

Lze přisvědčit názoru dovolatele, že podáním odvolání a jeho vzetím zpět využil práva, která mu zákon dává. Tato oprávnění jsou vyjádřením dispoziční zásady, podle níž je dáno na vůli účastníka nakládat s řízením, tj. například dát podnět k zahájení odvolacího řízení podáním odvolání nebo podnět k jeho ukončení, vezme-li odvolání zpět. Vedle dispozice s řízením samým spojuje zákon s uvedenými úkony účastníka rovněž další důsledky. Zákonným důsledkem řádného odvolání je nejen zahájení odvolacího řízení, ale i odložení právní moci napadeného rozhodnutí soudu prvního stupně a jeho vykonatelnosti, má-li nastat v den právní moci nebo v době po právní moci následující. Důsledkem zpětvzetí odvolání je nejen ukončení odvolacího řízení, ale i negace uvedených suspenzivních účinků odvolání. Je-li tedy odvolání vzato zpět, nabývá odvoláním napadené rozhodnutí právní moci k okamžiku, ke kterému by ji nabylo pro případ, že by odvolání vůbec podáno nebylo. K jinému závěru nelze na podkladě ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. dospět.

Ani dovolatel nezpochybňuje závěr odvolacího soudu, že právní moc rozsudku soudu prvního stupně nastala v důsledku aplikace ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. dne 15. 12. 1998, tj. dnem následujícím po uplynutí patnáctidenní odvolací lhůty od doručení rozsudku (srov. § 159 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 204 odst. 1 věta první o. s. ř.), odmítá však závěr, že tímto okamžikem počala běžet žalovanému rozsudkem stanovená lhůta k plnění a namítá, že „lhůta plnění počala běžet dnem, kdy mohlo být právo vykonáno poprvé, tj. až dnem následujícím po účinném zpětvzetí odvolání.“ Tato námitka není opodstatněná.

Stanoví-li rozsudek, který nabyl právní moci dne 15. 12. 1998, že v něm uložené povinnosti je třeba splnit do šedesáti, respektive tří dnů od jeho právní moci, počíná lhůta ke splnění povinností běžet dnem bezprostředně následujícím po dni, kdy rozsudek nabyl právní moci (srov. § 57 o. s. ř. a § 563 ObčZ), tj. dnem 16. 12. 1998. Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že v té době probíhalo odvolací řízení a - jak připomíná dovolatel - „rozsudek soudu prvního stupně nebyl vykonatelný a věřitel tedy nemohl dlužníka o splnění dluhu požádat.“

Předně je třeba konstatovat, že je-li doba splnění určena rozhodnutím nemá z pohledu jejího počátku žádost věřitele o splnění dluhu žádný význam (srov. § 563 ObčZ). Rovněž názor, že lhůta plnění nemohla počít běžet dříve, než „dnem, kdy mohlo být právo vykonáno poprvé, tj. až dnem následujícím po účinném zpětvzetí odvolání,“ neboť „dříve nebylo možné vyznačit právní moc rozsudku a přistoupit k jeho výkonu,“ prosazovaný dovolatelem není správný. Zastávce tohoto

názoru totiž nesprávně směšuje počátek běhu lhůty ke splnění rozsudkem stanovené povinnosti s jeho vykonatelností. Jak již bylo řečeno shora, doba splatnosti může být určena rozhodnutím (§ 563 ObčZ). Za okamžik, od něhož počínají běžet lhůty k plnění stanovené předmětným rozsudkem soudu prvního stupně, byl soudem v souladu s ustanovením § 160 o. s. ř. stanoven den, kdy předmětný rozsudek nabyl právní moci. Naproti tomu vykonatelnost rozsudku, jímž byla uložena povinnost k plnění, nastává až uplynutím lhůty k plnění (srov. § 161 odst. 1 o. s. ř.). Z uvedeného vyplývá, že vykonatelnost předmětného rozsudku není podmínkou počátku běhu lhůty k plnění, jak se domnívá dovolatel. Naopak až uplynutím lhůty k plnění se stává rozsudek vykonatelným. Otázka vykonatelnosti nemá pro posouzení věci žádný význam. Vykonatelnost představuje vlastnost rozhodnutí spočívající v tom, že není-li povinnost v něm uložená splněna dobrovolně, může být vykonána donucením orgánem státní moci. V posuzované věci se však žalobkyně nedomáhá nuceného splnění soudním rozhodnutím stanovené povinnosti, tj. výkonu rozhodnutí, jehož podmínkou je vykonatelnost daného rozhodnutí, ale zaplacení úroků z prodlení, jako důsledku nikoli včasného splnění povinnosti uložené rozsudkem. Rozhodující je tedy stanovení okamžiku, kdy se dovolatel ocitl v prodlení s plněním své povinnosti. Okamžik vykonatelnosti rozsudku je z tohoto pohledu irelevantní, byť v posuzované věci časově splývá s okamžikem počátku prodlení.

V prodlení je dlužník, který svůj dluh nesplní řádně a včas (§ 517 odst. 1 věta první ObčZ). Jelikož předmětným rozsudkem stanovené lhůty plnění počínají běžet dnem následujícím po dni, v němž rozsudek nabyl právní moci (viz výklad shora), marným uplynutím těchto lhůt se žalovaný ocitl v prodlení s plněním rozsudkem stanovených povinností. Skutečnost, že žalovaný tak byl v prodlení již v průběhu odvolacího řízení, nemá - v důsledku aplikace ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. - na uvedený závěr žádný vliv. Bezdůvodné jsou námitky žalovaného, že v takovém případě neměl v průběhu odvolacího řízení možnost ovlivnit délku prodlení se splněním dluhu, a že je činěn neodůvodněný rozdíl mezi odvolatelem, jenž vezme své odvolání zpět a odvolatelem pokračujícím v řízení do rozhodnutí odvolacího soudu. Bylo plně na vůli žalovaného, zda se podrobí rozsudku soudu prvního stupně, či zda se bude domáhat jeho přezkumu v odvolacím řízení. V důsledku odvolání žalovaného byly do rozhodnutí odvolacího soudu suspendovány účinky rozsudku soudu prvního stupně (rozsudek soudu prvního stupně nenabyl právní moci, stanovené lhůty k plnění nepočaly plynout a žalovaný se nemohl ocitnout v prodlení s plněním svých povinností, které mu byly rozsudkem uloženy, to vše za předpokladu, že by odvolání nebylo do rozhodnutí o něm vzato zpět). Zcela na vůli žalovaného, při vědomosti zákonných důsledků zpětvzetí odvolání, bylo nevyčkat rozhodnutí odvolacího soudu, vzít odvolání zpět a vyvolat tak důsledky, které s tímto úkonem zákon spojuje.

Z uvedeného vyplývá závěr odvolacího soudu, že lhůta plnění - stanovená rozsudkem soudu prvního stupně - plyne dlužníkovi i v průběhu odvolacího řízení, je-li odvolání později vzato zpět. V takovém případě se marným uplynutím lhůty k plnění odvolatel ocitne v prodlení, ačkoliv odvolání ještě nebylo vzato zpět.

Zbývá posoudit správnost závěru odvolacího soudu, že požadavek žalobkyně na zaplacení úroků z prodlení není v rozporu s dobrými mravy, a tím i oprávněnost námitek žalovaného, že žalobkyně pojímá svůj požadavek jako sankci za údajně nedůvodné odvolání a popírá tak charakter institutu prodlení.

Podle ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ nesmí výkon práv a povinností vyplývajících z občansko právních vztahů bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Požadavek žalobkyně na zaplacení úroků z prodlení není v rozporu s dobrými mravy. Dobré mravy jsou vykládány jako souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních. Ocitl-li se žalovaný v prodlení s plněním svých povinností a žalobkyně po něm v souladu se zákonem požaduje úroky z prodlení, není její požadavek v rozporu s normami, které lze podřadit pojmu „dobrých mravů“ ve shora nastíněném pojetí.

Lze uzavřít, že v mezích dovolacího přezkumu daných obsahovou formulací dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. je napadené rozhodnutí odvolacího soudu správné. Jelikož dovolatel netvrdí a ani ze spisu se nepodává, že by řízení trpělo některou z vad uvedených v § 229 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dovolání žalovaného jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)